

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ SOCIOLOGIE**

SEGREGARE URBANĂ

**Abordări cantitative și calitative ale fenomenului la
nivelului orașului Cluj**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Coordonator științific

Prof. univ. dr. TRAIAN ROTARIU

Doctorand

PÁSZTOR GYÖNGYI

**Cluj-Napoca
2013**

Cuprinsul tezei

I. Introducere.....	4
II. Urbanizare și segregare	6
II.1. Ecologia urbană. Școala de sociologie din Chicago	7
II.2. Noua sociologie urbană. Abordarea socio-spațială.....	22
II.2.a. <i>Neomarxismul structural ortodox</i>	26
II.2.b. <i>Neomarxismul antistructural</i>	27
II.3. Modelul urbanizării convergente și divergente.....	30
II.4. Caracteristicile Urbanizării Europei de Est.....	32
III. Specificul Urbanizării în România.....	36
III.1. Urbanizarea în perioada 1945-1989.....	36
III.2. Urbanizarea României după 1989.....	46
IV. Inegalitate și sărăcie.....	51
V. Câteva aspecte de istorie socială ale sărăciei în context autohton	59
VI. Sărăcie urbană.....	65
VI.1. Aspecte teoretice ale fenomenelor legate de segregarea populației urbane	68
VI.2. Cauzele segregării în mediul urban	69
VI. 3. Tipuri de zone urbane segregate	73
VII. Segregare rezidențială și sărăcie urbană în România	75
VIII. Repere istorice, sociale și toponimice ale segregării în orașului Cluj	83
IX. Metode de cercetare	93
X. Segregarea locativă a orașului Cluj.....	98
XI. Studii de caz: zone segregate în orașul Cluj	124
XI.1. Slumul clasic: Între Ape	124
XI.2. Zone industriale dezafectate: Strada Byron.....	143
XI.3. Mănăștur: zona Aleea Gârbău. Cartier muncitoresc tipic și atipic	157
XII. Efectele segregării urbane	174
XII.1. Degradarea spațiului fizic.....	176
XII.2. Calitatea locuirii	177
XII.2.a. <i>Lipsa stocului optim al locuințelor</i>	177

<i>XII.2.b. Locuirea ca mecanism în reproducere a inegalităților sociale</i>	179
<i>XII.2.c. Principalele mecanisme de distribuție</i>	181
XII.3. Lipsa oportunităților sociale.....	184
XII.4. Calitatea vieții.....	192
<i>XII.4.a. Nevoile materiale și impersonale</i>	194
<i>XII.4.b. Nevoile sociale</i>	197
<i>XII.4.c. Nevoi de dezvoltare personală</i>	201
XII.5. Cultura segregării	202
<i>XII.5.a. Cultură versus structură și termenii aferenți</i>	202
<i>XII.5.b. Factori și comportamente specifice zonelor segregate</i>	206
XIII. Concluzii	216
Bibliografie	226
Lista tabelor.....	241
Lista graficelor	242

Cuvinte cheie: segregare rezidențială, inegalități sociale, inegalități spațiale, zone segregate, pauperizare, Cluj

Introducere

Această lucrare este o cercetare asupra proceselor spațiale legate de inegalitate socială, la nivelul orașului Cluj, în contextul celor douăzeci de ani de după căderea comunismului. Literatura largă a inegalităților sociale în România (vezi Zamfir E., 1995; Zamfir C., 2001; Molnar, 1999, 2009, Péter, 2006, 2007) tratează cu multă atenție aspectele cantitative și calitative ale acestei teme. Însă, aspectele teritoriale ale disparităților sociale sunt analizate doar de câțiva autori (vezi Stănculescu – Berevoiescu, 2004, Mionel, 2010, Pásztor, 2003, 2004, 2006, 2007). Lipsesc în special acele analize care s-ar centra cu preponderență asupra tendințelor de segregare, în timp ce în literatura sociologiei urbane vest-europene și americană una din abordările cele mai frecvente este cea a segregării sărăciei, respectiv problematica ghetourilor și a slumurilor. De asemenea, lipsesc în mare parte abordările din perspectivă calitativă ale proceselor de segregare și sărăcie urbană.

Contextul social al segregării, în cazul fostelor țări socialiste, este unul specific, deoarece politicile egalitariste promovate de sistemul comunist s-au manifestat, pe lângă deciziile politice și economice, și în cazul sistemului de distribuire a spațiului locativ. Țelul principal al modernizării și urbanizării socialiste a fost desființarea „vechii societăți” și destrămarea comunităților tradiționale. Unul dintre posibilele programe de realizare a acestui obiectiv a fost modificarea structurii fondului locativ (Mihăilescu – Nicolau – Greorghiu - Olaru 1994), prin construirea unor cartiere de blocuri care ofereau spațiu de locuire tuturor categoriilor sociale. Efectivul de locuințe a aparținut proprietății statului iar dreptul distribuirii locuințelor cât și a locurilor de muncă a aparținut administrației centrale. Ca urmare, posibilitatea schimbării locului de muncă și a locuinței a fost extrem de redusă, segregarea rezidențială atingând un nivel mult inferior comparativ cu statele vestice (Ladányi, 1989).

În urma trecerii la economia de piață, majoritatea fondului locativ a trecut în proprietatea locatarilor (a devenit proprietate personală), iar prin aceasta cererea, oferta, respectiv prețul locuințelor se reglează conform regulilor pieței. Întrebarea care se ivește în acest caz este dacă schimbările economice și sociale implică schimbări și la nivelul structurilor urbane asemănătoare celor Vest-Europene.

În cadrul cercetării am căutat răspuns la următoarele întrebări:

1. Cum pot fi descrise modelele de segregare urbană la începutul și sfârșitul acestei perioade din ultimii 20 de ani.
2. În ce măsură caracteristicile fondului locativ moștenit de la sistemul comunist definesc modelele actuale de segregare rezidențială.

Care sunt aspectele calitative ale segregării: care sunt traiectoriile de viață ce duc oamenii în aceste cartiere sărace, care sunt oportunitățile sociale disponibile, cum poate fi descrisă calitatea vieții și care sunt patternurile culturale caracteristice.

Aspecte teoretice

Definirea segregării este iminentă chiar dacă este una din termenii cei mai adesea utilizați ai literaturii sociologice. Importanța definiției provine din confuzia apărută în literatură datorită complexității dar și ambiguității acestui concept, și a sensurilor în care este utilizată. În sens sociologic, segregarea se referă la separarea teritorială și implicit socială a diferitelor categorii sociale cu caracteristici rasiale, etnice, culturale sau socio-profesionale diferite. Aceasta are întotdeauna un aspect fizic-teritorial, astfel persoanele care locuiesc în proximitate fizică au o șansă mai mare de a avea caracteristici asemănătoare, respectiv un aspect comportamental: asemănarea relativă se manifestă și sub aspectul valorilor, atitudinilor, opiniilor și comportamentelor respectiv modurilor-stilurilor de viață specifice locului respectiv. (Pásztor – Péter, 2007: 530).

Teoriile sociologice vorbesc de două tipuri majore de segregare: 1. *Voluntară*, cea a categoriilor sociale favorizate și 2. *Forțată*, în cazul categoriilor sociale defavorizate. Deși efectele ambelor fenomene sunt nedorite social, problemele sociale grave sunt cauzate de segregarea forțată și astfel în lucrarea de față ne-am axat pe aceste aspecte. Segregarea socială fiind de regulă un fenomen predominant urban, cercetarea și teoretizarea sa devenind importantă odată cu manifestarea marcantă a procesului de urbanizare respectiv a problemelor cauzate (ex. conflicte rasiale; inegalități sociale, rasiale și de locuire; dezorganizare socială; sau deficit de legitimitate). Astfel pentru înțelegerea proceselor de segregare trebuie să înțelegem în primul rând procesele de pauperizare și urbanizare.

În consecință, primul mare capitol al tezei conține într-o logică inductivă principalele abordări teoretice ale proceselor urbane precum și principalele procese de urbanizare în cazul României, după care prezintă teoriile inegalității și sărăciei și câteva aspecte a istoriei sociale ale fenomenului sărăciei în context autohton. Șirul aspectelor contextuale este închisă de principalele abordări teoretice ale sărăciei urbane și segregării axate pe câteva exemple ale segregării urbane în România.

Repere istorice, sociale și toponimice ale segregării în orașului Cluj

În perioada comunistă, ca urmare a industrializării, Clujul a avut o importantă forță de atracție în regiune, numărul populației a crescut semnificativ, triplându-se pe parcursul secolului XX. Sursa primordială a acestei ascensiuni extrem de abrupte a populației orașului în perioada 1930-1992 o reprezintă migrația rural-urbană, respectiv modernizarea (industrializarea și urbanizarea) forțată specifică sistemului socialist. Intervenția de tip socialist a remodelat nu doar structura economică și socială a orașului, ci și aspectul acestuia, politica de sistematizare a transformat și a redirecționat procesele de modernizare și urbanizare.

Centrul orașului, în pofida sistematizării rețelei de drumuri și-a păstrat aspectul istoric, nefiind atins semnificativ de marea sistematizare a epocii socialiste, astăzi pe lângă funcția de centru civic și administrativ a preluat în mare parte și funcția de centru economic. Centrul Clujului (actuala piața Unirii cu străzile adiacente) a rămas intactă, s-a lărgit însă cu alte piețe menite să devină simbolul sistemului socialist. Ambele centre socialiste alternative, Piața Lucian Blaga și Piața Mihai Viteazul se află în afara cetății vechi a orașului. De acest sector central economic și administrativ se atașează și celelalte, unele întinzându-se chiar până la marginea orașului. Acestea sunt de exemplu zona industrială (Dâmbul Rotund, Iris, Bulgaria) și cele rezidențiale (cum sunt diferitele cartiere). Funcțiile acestor sectoare nu pot fi de fiecare dată clar delimitate, cele industriale de exemplu conțin și locuințe în mare parte aparținând anumitor întreprinderi.

În cadrul celebrului plan de sistematizare a orașului, în cadrul programelor de demolare zonele sărace au fost eradicate și s-au construit mari cartiere de blocuri, cu clădiri uniforme din elemente prefabricate, de o calitate inferioară cu locuințe cu confort redus. Cea mai mare realizare a sistematizării socialiste în cazul Clujului sunt cele cinci cartiere de blocuri construite

începând din anii 50, cartiere a căror locuințe standardizate oferă spații de locuit majorității Clujenilor. Scopul primordial al modernizării și urbanizării socialiste a fost desființarea „vechii societăți” și destrămarea comunităților tradiționale. Unul din posibilele programe de realizare a acestui scop viza modificarea structurii fondului locativ, distrugerea vechilor case și înlocuirea acestora cu blocuri (Mihăilescu – Nicolau – Georghiu – Olaru, 1994), Vechilor proprietari ai caselor demolate li s-au alocat locuințe în cartierele nou construite.

În perioada de după 1990 Clujul a pierdut un număr de peste 20.000 de persoane din totalul locuitorilor. Profilul economic al orașului se schimbă în direcția serviciilor, în special cea a comerțului bănci și finanțe, cercetare și educație. Structura imobiliară a orașului devine mult mai complexă, cei douăzeci de ani fiind suficient de mulți pentru consolidarea unor procese sociale relevante. Alături de stocul locativ al vechilor cartiere de case și cartiere de blocuri socialiste apar noile cartiere ale elitelor și clasei de mijloc superioare (Gheorgheni, Europa, Buna Ziua), dar cartierele de blocuri capitaliste destinate noii clase de mijloc (Baciu, Florești)

Metode de cercetare

Pentru a-mi atinge scopul de a înțelege relațiile de cauzalitate dintre procesele de pauperizare și cele de stratificare a fost nevoie de o serie de date atât cantitative cât și calitative. Sursele de date cantitative au fost următoarele: a. Datele detaliate pe secții de recensare a recensămintelor din anii 1992 și 2002, b. Două baze de date cu date statistice privind prețurile imobiliare din anii 2006 și 2012, c. Datele a două anchete reprezentative la nivelul orașului Cluj realizate de către Catedra de Sociologie în 1999-ben respectiv de Centrul de cercetare a relațiilor interetnice din 2002 privind mobilitatea rezidențială și percepția orașului, d. Date provenite de la Direcția FIS, Evidența Imobile a primăriei Cluj. Datele furnizate de către administratori ai blocurilor din terenul cercetărilor calitative cu privire de numărul locatarilor, vârsta acestora, ocupații, anul mutării în imobil și situația cheltuielilor.

Datele calitative provin din observații și interviuri semistructurate realizate cu persoane care locuiesc în zone segregate sau în curs de pauperizare ale orașului precum și administratori ai blocurilor aflate în aceste zone. Interviurile au fost realizate în perioada 2006-2012, oferind astfel nu doar o imagine de moment asupra fenomenului, ci surprinde și câteva procese specifice acestei perioade. Pentru o surprinde o imagine mai amplă datele calitative au fost triangulate cu

observații sistematice pe teren considerând că aceasta este metoda prin care aspectele ascunse, dar foarte folositoare ale segregării și pauperizării pot fi surprinse.

Segregarea locativă a orașului Cluj

Conform teoriei lui Shevky și Bell (1955) cele mai utile variabile statistice în măsurarea statutului social sunt: situația economică măsurabilă prin ocupație, nivelul școlarității și locuință, caracteristici demografici respectiv structura etnică.

Conform datelor Recensământului din 2002 în Cluj procentul populației de naționalitate română a fost de 79.23%, a celei maghiare de 19,27%, a romilor de 0,8% respectiv a altor naționalități de 0,7%. Aceste procente însă nu se împart omogen în diferitele cartiere ale orașului, fiind cartiere unde procentul anumitor etnii este mai mare sau mai mică decât media. În timp ce în cazul populației române și maghiare acestea sunt mai mici și relativ stabile, în cazul populației de etnie romă și cei de alte naționalități indicele de segregare este foarte ridicat, în cazul romilor acesta crescând semnificativ în perioada 1992-2002. În cazul romilor indicele de segregare de 0,81 înseamnă că mai mult de 80 de procente din romi ar trebui să se mute într-o altă zonă a orașului ca segregarea acestora să devină nulă. Această dispersie a diferitelor etnii în Cluj se datorează pe de o parte unui proces de segregare bazat pe procese de mobilitate locativă iar pe de altă este explicabilă prin procesele de formare ale orașului.

În cazul nivelului de educație indicele de segregare în cele mai multe cazuri asemănătoare celor în cazul naționalității, evidențiindu-se faptul că orașul este aproximativ la fel de diferențiat din punctul de vedere al nivelului școlarității. La prima analiză putem afirma, că nivelul segregării în dimensiune nivelului de școlarizare a scăzut pe parcursul anilor 1990, valoarea indicilor de segregare fiind foarte variată.

Cei cu studii superioare se regăsesc într-un procent mai ridicat în Centru și în cartierele – atât de case cât și de blocuri – din imediata apropiere a Centrului, cum ar fi Andrei Mureșanu, Grigorescu, respectiv zona străzilor Dorobanților și Pata; fiind într-un procent cu mult mai scăzut în cartierele marginase, cum ar fi Someșeni, Baci, sau Iris. În schimb cei fără nici o școală absolvită trăiesc într-un procent mai ridicat în cartiere marginase ale orașului.

Concluzionând, putem afirma, că orașul Cluj este unul relativ segregat în toate dimensiunile propuse analizei: situația economică, nivelul școlarității și locuință, caracteristici demografici

respectiv structura etnică. Deși majoritatea acestora se datorează proceselor istorice de formare și construire a orașului, apar câteva tendințe îngrijorătoare. Cei mai ridicați indici de segregare se pot observa în cazul populației de etnie romă, a populației cu nivelul de școlarizare ridicat respectiv foarte scăzut și inexistent, precum și în cazul populației de peste 60 de ani.

Analiza aspectelor spațiale ale inegalităților sociale prin prisma inegalităților de locuire deși controversată, este o abordare utilizată deja și de primii teoreticieni ai ecologiei urbane dar și de economiști și sociologi ai zilelor noastre. Diferențele sunt importante din următoarele motive: în primul rând, diferențele prețurilor medii ale caselor între diferite zone înseamnă că achiziționarea unei locuințe va fi mult mai dificilă în unele zone decât în altele. Apoi amploarea și rata acumulării de capital vor varia între zone, în funcție de nivelul prețurilor și al inflației. Astfel într-o proporție considerabilă locul de reședință influențează mărimea câștigurilor (sau pierderilor) financiare din exploatarea proprietății (Hamnett, 1992). În al treilea rând, aceste diferențe sunt condiționate social, în funcție de ocupație, venituri, sau gen (Hamnett, 1992).

În prima fază a analizei statistice, cu ajutorul analizei de regresie am căutat factorii care influențează prețul unui imobil respectiv măsura acestora, după care cu ajutorul metodei comparării valorilor medii am analizat prețului mediu la nivelul fiecărui cartier. Întrebarea la care am căutat răspuns pe parcursul acestei analize a fost, în ce măsură locația unui imobil, respectiv caracterul acestuia influențează prețul, altfel spus, în ce măsură diferențele sociale devin și spațiale. Ca rezultat al analizei de regresie se poate afirma că deși mărimea unui imobil are impactul cel mai puternic asupra prețului acesteia, locația este și ea un element important în această ecuație. Pentru a afla conținutul acestor diferențieri am comparat prețul mediu al locuințelor în fiecare cartier în parte. La nivelul orașului Cluj la sfârșitul anului 2012 prețul mediu al unui apartament de bloc este de 906 Euro/m² respectiv 48,832 Euro, mărimea medie al unui apartament de vânzare este de 55m². Prețurile cele mai scăzute pe le vom găsi în noile cartiere de blocuri construite în anii 2000, respectiv în blocurile construite în perioada comunistă a zonelor industriale ale orașului. În cazul imobilelor de tip casă regăsim o stratificare oarecum similară imaginea fiind puțin schimbată datorită caracterului diferitelor cartiere. Prețul mediu pe m² al caselor de vânzare în Cluj este de 993,7 Euro, prețul mediu fiind de 139.953 Euro.

De asemenea, conform unei cercetări realizate de Centrul de Cercetare a relațiilor interetnice, Clujenii au o imagine bine conturată asupra zonelor sărace ale orașului, o imagine care în mare parte corespunde cu rezultatele analizei pieței imobiliare. Un caz interesant este însă cel al zonei

Plopilor case, unde deși prețurile imobiliare indică o zonă mai săracă aceasta nu o întâlnim în hărțile mentale.

Studii de caz: zone segregate în orașul Cluj

Analizând structura fizică și conținutul reprezentațiilor mentale putem afirma că în ciuda politicilor de omogenizare a sistemului comunist apar și persistă în oraș procese de segregare care duc la apariția cartierelor sărace și defavorizate. Clujul are deci zone care s-au degradat fizic și unde tind să se retragă categoriile sărace. În conformitate cu scopul cercetării am ales ca locații pentru studii de caz trei dintre acestea, reprezentând fiecare câte un tip specific de cartier sărac segregat: Iris zona Byron și Muncii, Mănăștur zona Gârbău și Plopilor case.

Slumul clasic: Între Ape

Una din spațiile cercetării este zona construită cu case din cartierul Plopilor, un spațiu mic, format din străduțe înguste ascunse în spatele unor blocuri construite în anii '60, aproape de malul Someșului. Formarea primei colonii pe acest spațiu datează de la începutul secolului XIX; și se datorează Canalului Morii, care pe lângă utilitatea lui de a acționa morile cu apă ale orașului, era folosit și pentru a transporta bușteni din Munții Gilăului. Această activitate a transportării buștenilor a dispărut odată cu construcția căii ferate care a preluat transportul acestora (Pillich, 1985: 60), însă locul unde s-au stabilit muncitorii acestor șantire forestiere există și astăzi. Casele cele mai vechi (sfârșitul sec. XIX.) sunt formate în special din una sau două camere și bucătărie, fără alte dependențe, având atașate în curte o toaletă din lemn, respectiv o baracă construită din lemn utilizată pentru depozit. Aceste locuințe sunt foarte înguste, scunde și foarte întunecoase. Din acest tip de case găsim și astăzi destul de multe, găzduind de multe ori familii numeroase, cu mulți copii. Una din familiile cele mai numeroase ale zonei, este formată din zece membrii, având opt copii din care unul major, locuiesc într-o casă cu două camere de acest gen. Casele construite într-o perioadă următoare – pe parcursul primei jumătăți a secolului XX – sunt formate de asemenea din una sau două camere și bucătărie, acestea fiind însă mai mari, mai spațioase și mai luminoase. Ambele tipuri sunt case tipice de muncitori, tipuri care pot fi întâlnite și astăzi și în alte zone ale orașului.

Zona a fost destinată demolării, ar fi fost următoarea fază a sistematizării socialiste. Investițiile din 2007-2008 au schimbat oracecum, imaginea zonei: apa uzată, noroiul dispărând în mare parte de pe stradă, canalul de scurgere al apei pluviale este mai eficient, nu revarsă la fiecare ploaie mai însemnată. Calitatea vieții locuitorilor nu s-a schimbat însă, ba chiar în unele aspecte acestea s-au înrăutățit. Deși apa și canalizarea ar fi acum disponibile tuturor, mulți sunt nevoiți să renunțe din lipsa banilor.

Deja cu ocazia primei observații pe teren devine vizibil gradul înaintat de distrugere al efectivului de locuințe, casele fiind nu doar mici ci și deteriorate și distruse. Nu de puține ori acoperișul este atât de distrus încât apa de ploaie se scurge prin el, sau tencuiala se desprinde de pe perete. De asemenea este observabilă apariția unor case renovate, extinse sau nou construite, chiar dacă și majoritatea acestora sunt mici, uneori construite din materiale refolosite. Calitatea acestora este foarte proastă, casele fiind construite nu doar în regie proprie, ci și fără forme legale, din materiale de construcții refolosite. Majoritatea acestor case nu au autorizație de construire, casele fiind construite de membrii familiei, fără a apela la specialiști, fără planuri de construcție aprobabile. Astfel apar situații în care case cu etaj nu au casă a scărilor ci se folosește o scară exterioară, sau nu are horn, deși se încălzesc cu lemne. Un procent foarte mic al caselor nou construite respectă toate standardele urbane, având și autorizație de construire.

Analizând procesele de pauperizare ale acestui cartier poate fi observată o intensă mobilitate locativă, care s-a intensificat în anii '90. Nu se poate deci vorbi despre o formare de slum prin prisma sărăcirii locuitorii săi, ci mai degrabă prin invazia populației sărace sau predispuse sărăciei. Primul însemnat val al migrației a început la sfârșitul anilor '70, după ce Clujul a fost declarat oraș închis, decizie care era menită să stopeze imigrația populației din regiunile apropiate orașului. Astfel cumpărarea unei locuințe în Cluj devenise o strategie pentru aceste categorii, datorită proprietății avute fiind îndreptățiți să-și mute domiciliul în oraș. Datorită situației materiale precare singura posibilitate de cumpărare a unei case fusese în locurile unde casele fiind mici, prețul era accesibil, respectiv unde casele nu fuseseră naționalizate.

Al doilea val de migrație s-a produs la începutul anilor '90, care – deși într-o măsură mai mică – continuă și astăzi. Aceasta este categoria numită „*noii veniți*”, vizavi de cea a locuitorilor „*vechi*”, categorie care îi include pe cei veniți cu ocazia primului val de migrație precum și pe câțiva din locuitorii coloniei vechi de muncitori. „Noii veniți” reprezintă categoria cea mai numeroasă astăzi, majoritatea lor sunt săraci, de etnie romă, dar nu numai. Prețul

locuințelor este și astăzi foarte mic, nu depășește prețul unui apartament cu două camere. Majoritatea celor care s-au mutat în această perioadă și-au cumpărat casa din banii primiți pe apartamentele vândute.

Pe baza diferențe de mod de viață și imagine a spațiului locuit s-au format hotare bine definite, devenind vizibile prin aspectul fizic al caselor. S-a trasat o graniță extrem de fermă între cele două categorii, ambele definindu-se pe sine și pe ceilalți în categoriile de „noi” și „ei”, acestea fiind și categoriile pe baza cărora se formează diferitele relații de vecinătate. Aceste granițe mentale sunt atât de stricte și bine definite încât sunt percepute ca imposibil de depășit. Conflicte apar atât în apropierea granițelor formate în interiorul teritoriului cât și la punctele de demarcație exterioare, în special cu locatarii blocurilor învecinate.

Zone industriale dezafectate: Strada Byron

Situată la periferia nordică a orașului, pe malul stâng al Someșului, la est de Gară, cartierul Iris este fosta zonă industrială a orașului, în perioada industrializării socialiste o mare parte din facilitățile industriei grele au fost construite aici. După fabrici, au fost construite și blocuri de locuințe pentru muncitorii acestora, în mare parte pe strada principală (Muncii), în apropierea fabricilor, precum pe strada Byron. La capătul străzii Byron de azi, spre vest începea colonia Bufnița, desființată treptat până la mijlocul anilor șaizeci. Bufnița era mahalaua de lângă vechea fabrică de cărămidă, locuită de cărămidari romi. Demolată, în locul ei au fost construite unități industriale și locuințe, locuitorii coloniei fiind mutați în blocurile nou construite de pe strada Byron, precum în cele din cartierul Someșeni și Becaș.

Strada Byron se află lângă noua Fabrică de Cărămidă și reprezintă limita dintre cartierul de case și zona industrială, fiind delimitată de două granițe: în stânga peretele Fabricii de Cărămidă, iar în dreapta un șanț desparte strada de împrejurimi. Strada reprezintă atât fizic, cât și mental o entitate separată, având un caracter diferit față de spațiile învecinate.

În ultimii doi ani au fost demarate investiții însemnate în zonă. În 2010 strada noroioasă de până atunci a fost asfaltată, astfel a fost rezolvată problema traficului pietonal și al autoturismelor, înainte aceasta fi in aproape imposibil de traversat pe vreme ploioasă. Însă asfaltarea a fost realizată numai pe strada principală, curtea interioară a blocurilor rămânând noroioasă și în prezent. Totodată între anii 2006-2008, o firmă de construcții a renovat și

mansardat două blocuri, care acoperă dinspre strada Sobarilor celelalte imobile aflate în condiții precare.

Pe intrarea străzii se află două imobile construite în 1951, acestea fiind și primele clădiri. Apoi în anii 1960 s-au construit mai multe blocuri pe stradă. Acestea sunt clădiri de cărămidă cu două etaje, acoperite cu țiglă având o terasă exterioară de acces la apartamentele de la etaj. Au fost construite în total 8 astfel de clădiri, în trei șiruri paralele întoarse cu fațada spre curtea interioară. Fiecare are scară exterioară, balcoane cu balustradă, și sunt împărțite în 24 de apartamente. Suprafața locuințelor este de 31 de metri pătrați, fiecare având două încăperi (cameră și bucatărie) și o cămară. Fiecare clădire are o baie și o toaletă comună, care este folosită de locatari în comun, administratorul fiind responsabil de acestea. Apartamentele de la parter au intrare directă din curte, iar cele de la etaj de pe balustradă. Locuințele au fost obținute prin repartizare, locatarii fiind în mare parte muncitori, orășeni de primă generație precum din foștii locuitori a coloniei Bufnița, care lucrau în fabricile din apropiere. După 1990 aceste locuințe puteau fi cumpărate, cu excepția unui bloc și două apartamente toate sunt în proprietate privată. Două dintre blocuri au fost cumpărate de un investitor, unul în prezent este gol, surpat, în celălalt sunt mai multe spații închiriate de diferite societăți, ateliere (reparații auto, brutărie), și tot în această clădire funcționează o alimentară și o cârciumă. Un singur bloc locuințele este și în prezent în proprietatea consiliului Local, locuitorii sunt în mare parte romi.

În curțile blocurilor de pe partea vestică a străzii Byron au fost construite cămine pentru muncitori la începutul anilor 70. Au avut cămine aici fabricile Mucart, Libertatea, Flacăra și Clujana. La sfârșitul anilor 90 (1997-2000) locuințele au fost privatizate (vândute de către fabricile cărora le aparțineau). Mucart, Libertatea și Flacăra, fiind în acele perioade funcționale au vândut locuințele în rate la proprii muncitori, angajați, foști chiriași ai locuințelor. Clujana însă, fiindcă a valorificat locuințele în urma falimentului în anii 1999-2000, a vândut locuințele la preț integral. Suprafața camerelor este de 10,21 de metri pătrați. Fiecare cameră are în dotare o chiuvetă, pe fiecare hol se găsește o baie și o toaletă comună. În prezent fostul cămin Clujana, denumită cu sens evident peiorativ de locuitori „Nato”, este în condițiile cele mai precare. După procedura de intrare în insolvență în 2000, camerele au fost vândute pe piața liberă. Deoarece a mare parte din locatari nu a avut situația financiară de a plăti, o parte a locuințelor a fost cumpărată de investitori care nu s-au mutat în spații, ci le-au închiriat, deseori pentru cei care și înainte stăteau aici. Apa caldă a fost tăiată deja la începutul anilor 90, gazul nu a fost instalat

niciodată, contoarele electrice au fost instalate numai în noiembrie 2001 de către Electrica. Dușurile din băile comune sunt stricate demult, din cauza lipsei apei calde oricum nu le-ar folosi nimeni.

Conform datelor Inspectoratului de Poliție a județului Cluj, zona străzii Byron este una dintre cele mai nesigure, unde s-au înregistrat un număr însemnat de mare de infracțiuni și contravenții, fiind de asemenea foarte dese scandalurile provocate de găștile de cartier și de cuțitari. Controalele oficiale ale sectoristului sunt dese, locatarii „blocului rom” mărturisesc că din cauza lipsei documentelor oficiale sunt nevoiți de multe ori să se ascundă, nu ies din locuință, și dacă sunt acasă acceptă înăuntru numai persoanele cunoscute. Prezența organelor oficiale cauzează teamă în rândul locatarilor, prezența organelor fiind represivă, de șicanare simbolică.

Chiar dacă pentru cei din exterior populația străzii pare omogenă, în realitate aceasta este puternic stratificată. Limitele fizice puternic obiectivizate se organizează pe linia etnică. Romii sunt cei care sunt segregăți fizic, ei stau separați la capătul străzii, într-un bloc stigmatizat „micul Dallas”. Pe lângă variabila etnică, stratificarea interioară se produce după alte două variabile: momentul sosirii la în zonă și proprietatea locuinței.

Veniturile sunt în mare parte sezonale, în foarte puține cazuri întâlnim venituri regulate. În afara resurselor oferite de serviciile sociale ei utilizează diferite resurse marginale în viața de zi cu zi, acestea fiind elementul central al strategiei de supraviețuire: în mare parte adună deșeuri, cele mai căutate fiind metalele, dar de deseori adună cartoane, plastic și sticlă. Câteodată bărbații sunt chemați pentru diferite munci ocazionale, asta însemnând o muncă fizică grea, prost plătită, deseori la zi (la sapă, descărcarea mărfurilor, transportul unor mărfuri, construcții). Viața locatarilor se mișcă tot timpul pe marginea dintre legal-ilegal, mulți chiriași stau în locuințe fără acte oficiale, bărbații lucrează la negru în mare parte. Sunt dese comportamentele considerate deviante și activitățile ilegale ca prostituția și comerțul ilegal (alimente, alcool, altele.)

Mănăstur: zona Aleea Gârbău. Cartier muncitoresc tipic și atipic

Strada Gârbău se află în partea vestică a cartierului, în direcția nord-est – sud-vest, aproape de marginea orașului. Blocurile amplasate aici au fost construite la începutul anilor șaptezeci (1972-1974), iar la sfârșitul anilor optzeci (1987-1988) strada s-a extins cu încă două blocuri. Aparent, strada cu blocurile de zece etaje și drumul asfaltat nu diferă cu nimic față de o stradă

obișnuită de cartier. Diferența la prima vedere este doar că densitatea blocurilor este mai mare ca de obicei – sunt construite foarte aproape una de cealaltă – și numărul celor care „sunt” pe stradă este mai mare ca de obicei, mai exact numărul celor care aparent nu „merg undeva”, cu o intenție, pur și simplu „sunt acolo”.

Locuințele au una sau două camere și confort redus (categoria a doua sau a treia), locatarii primindu-le ca angajați a diferitelor fabrici. La începutul străzii, la numerele 4 și 8 se află două blocuri diferite de cele din jur. Arată ca și cum ar fi fost construite în centrul unei spațiu central, iar blocurile din jur i-ar înconjura. Starea fizică a acestor blocuri este mult mai rea decât a celor din jur, în ambele cazuri cade tencuiala exterioară, în unele locuri geamurile sunt sparte, la fel și în ferestrele scării, iar în ușa de intrare geamul este înlocuit cu un placaj de lemn. Sunt fostele cămine muncitorești, astăzi garsoniere de confort III.

Privatizarea locuințelor a avut drept consecință o mobilitate sporită. Mutările au avut două mecanisme specifice: una descendentă (sărăcirea), asta însemnând mutarea în aceste blocuri, și una ascendentă, asta însemnând mutarea din blocuri. Analizând stratificarea socială a locatarilor, putem observa diferențe însemnate față de cele două locații precedente (Plopilor și strada Byron): rata celor care sunt singuri, și a celor care nu au copii este mare. Majoritatea tinerilor care locuiesc aici stau în chirie. În cazul tinerilor lipsa locurilor de muncă și sărăcia care însoțește acest fenomen atinge un nivel ridicat. Veniturile lor provin din ajutoarele sociale și diverse munci sezonale. Potrivit ofițerului de poliție responsabil, în cazul tinerilor sunt des întâlnite diverse activități ilegale și fapte penale, sunt dese condamnările cu închisoarea pentru furt, și din această cauză organele abilitate patrulează des în zonă. Controalele sunt dese, acestea însă sunt făcute de „sectorist”, care deja cunoaște în mare parte locatarii, având șansa de a comite abuzuri în serviciu, el revine tot timpul în locurile în care știe că actele oficiale sunt deficitare sau nu există.

Din cauza caracteristicilor structurale a spațiului, limitele mentale sunt obiectivizate mai puțin fizic, căci elemente de altfel neutre a locației devin elementele delimitatoare. Conflicte apar însă mai degrabă la limitele interioare, decât la cele exterioare. Conflictele cele mai dese și cele mai intense se conturează între diferitele categorii de vârstă, vârstnicii se simt deseori în pericol.

Efecte ale segregării urbane

În prisma acestor aserțiuni doresc să însumez efectele segregării urbane pe termen scurt sau mediu, atât la nivel microsocial – al indivizilor și comunităților afectate – cât și la nivel macrosocial. Astfel, una dintre primele și imediate efecte ale segregării este *degradarea spațiului fizic segregat*, degradarea infrastructurii, alterarea sau lipsa surselor de apă, poluare, respectiv scăderea *calității locuirii*. Adesea aceste efecte nedorite se transpun în harta mentală întipărindu-se în memoria locuitorilor cât și a celorlalți orașeni, instituționalizând granițe mentale și fizice între *ei* și *noi*, îngreunând integrarea celor afectați de segregare. Însumat efectele segregării sunt următoarele:

I. Degradarea spațiului fizic este conform studiilor de sociologie urbană primul efect vizibil al segregării: infrastructură sărăcăcioasă și deteriorată, lipsa serviciilor publice, lipsa iluminatului public, poluare. Cazul spațiilor cercetate este special din acest punct de vedere, deoarece în toate cele trei locații s-au efectuat investiții în infrastructură în ultimii 6-7 ani. Prin aceste intervenții aspectul exterior al zonelor s-a schimbat, străzile sunt mai curate, praful, noroiul și mizeriile au dispărut de pe străzi. Îmbunătățirea aspectului exterior însă nu a rezolvat problema locuitorilor, a căror sărăcie și excluziune socială nu s-au schimbat. Din contră. Investițiile au adus în zone o prezență mai însemnată a organelor de ordine cu scopul supravegherii acestora, iar locuitorii se plâng de abuzuri din partea acestora. Pe strada Byron mașina de poliție este zilnic prezentă, iar Între Ape se împart amenzi fie pentru gunoiul lăsat pe stradă fie pentru deranjarea ordinii publice.

II. Calitatea locuirii este o reflectare directă a mecanismelor prin care funcționează disparitățile sociale în general. Lipsa stocului optim al locuințelor la nivelul comunităților studiate este cu mult mai problematică decât la nivelul orașului, nu doar datorită suprafețelor mici de locuit dar și datorită calității proaste a acesteia. Fie că locuiesc în casă – cum sunt cei Dintre Ape – sau în apartament de bloc, suprafața locuințelor este de obicei o cameră și bucatărie, pe care o împart toți membrii familiei. Uneori 2-3 persoane, dar de cele mai multe ori 4-5, sau chiar mai multe persoane. Privind relațiile dintre inegalitățile sociale și cele de locuire, respectiv relațiile cauzale dintre acestea se diferențiază două abordări majore. a.) inegalitățile în costurile de întreținere, și b.) inegalitățile sociale reflectate în modalitățile și posibilitățile de locuire ale diferitelor clase și categorii sociale.

III. Lipsa oportunităților sociale. În sociologie termenul de "oportunitate socială" este în general folosit pentru a desemna ideea că oamenii au oportunități diferite, bazate pe mediul în care trăiesc, rețelele lor sociale condițiile de viață etc. Astfel un spațiu segregat pune întotdeauna bariere în accesarea unor oportunități cum ar fi accesul la școlarizare sau obținerea unei slujbe adecvate (Giddens, 2011: 651).

În nici una din cele trei zone cercetate accesul în instituții școlare nu este foarte problematic, școli generale existând în fiecare cartier al orașului. Existența școlilor în sine însă nu rezolvă problema accesului în instituțiile de învățământ și succesul educațional al copiilor defavorizați. Chiar dacă abandonul școlar încă din primii ani este relativ ridicat, majoritatea copiilor termină cele opt clase gimnaziale după care doar o mică parte învață în licee. Ca regulă generală majoritatea copiilor sunt trimiși la școală să urmeze cursurile obligatorii, șansa lor să continue studiile și după terminarea acestora este minimă. Întâlnim însă în toate cele trei terenuri copii care au abandonat școala sau nu au fost înscriși niciodată, în special datorită lipsei actelor de identitate. Părinții sunt mai degrabă pesimiști privind șansele copiilor lor de a urma o formă de învățământ după cea obligatorie, chiar dacă consideră că ar fi important pentru "reușita în viață".

Prima dificultate căreia trebuie să-i facă față copiii este faptul că părinții nu își pot permite costul ridicat al educației: rechizite, manuale, fondul clasei sunt doar cheltuieli directe la care se adaugă o serie indirectă cum sunt îmbrăcămintea și încălțăminte, cheltuieli de drum respectiv hrană. Lipsa exemplului pozitiv face ca cariera școlară să fie una extrem de scurtă și anevoioasă, la capătul căreia îi primește un eșec în integrarea pe piața muncii. Doar cu câteva clase absolvite, oricum mai multe decât ale părinților, se dovedesc insuficiente pentru obținerea unui loc de muncă cu venit stabil. Iar acest lucru duce pe termen lung la efecte negative asupra oportunităților de angajare.

Relația dintre spațiul locuirii și locul de muncă la prima vedere poate fi unul nespațial: locul de muncă putând fi unul care din motivele care duc în afara spațiului locuirii. Ocupația, și bineînțeles existența sau lipsa acesteia este un domeniu crucial în monitorizarea efectelor date de dezavantajele economice, sociale care rezultă din factori cum sunt genul, vârsta, etnia, rasa, clasa socială și altele. Contrar clișeele cunoscute despre rezidenții zonelor sărace segregate, cum că ar fi "neserioși" și "leneși", marea majoritate a populației din zonele cercetate muncesc intens și epuizant, doar că munca lor este nevăzută și necontabilizată. Munca înseamnă altceva decât în

alte medii. Profilul dominant al activităților din zonele cercetate sunt următoarele: 1. *Casnice și șomeri sau persoane care nu au participat niciodată la piața formală a muncii.* În cazul bărbaților lipsa totală de pe piața muncii este mai rară, de cele mai multe ori activitățile generatoare de venit sunt mai degrabă fluctuante. 2. *Ocupați în piața formală a muncii în domenii care implică rutină și necesită efort fizic și implică situație de subordonare.* Întâlnim aici angajați la salubritate, în domeniul construcțiilor, în atelier de tinichigerie, croitorie, spălătorie auto, vânzătoare, taximetrist, șofer, femei de serviciu. 3. *Ocupați informal în activități legale.* În cazul comunităților studiate acest tip de activitate generatoare de venit este cea mai des întâlnită alături de categoria celor care nu participă în nici un fel pe piața muncii. 4. *Ocupați în activități ilegale.* Situația tipică este de comercializare a unor produse nedestinate comercializării (primate din ajutoare) sau furate.

Însumând putem spune că muncile pe care le efectuează majoritatea celor cercetați sunt munci grele și nesigure, cu condiții de muncă mizere unde își asumă riscuri uriașe. Poziția periferică pe piața muncii înseamnă și o poziție periferică în sistemul de servicii sociale: nu beneficiază de asigurări de sănătate, nu sunt protejați de contracte, nu beneficiază de beneficii cum ar fi concedii de odihnă, maternitate sau sănătate și nu au nici o șansă să obțină o pensie. Nu au doar prezentul ci și viitorul în pericol.

IV. Calitatea a vieții se referă la „caracterul mai mult sau mai puțin satisfăcător al vieții oamenilor.” (Bălățescu, 2007: 81). Starea de sănătate este esențială, deoarece existența sau lipsa acesteia este esențială și în cazul celorlalte două domenii ale bunăstării. Accesibilitatea serviciilor medicale nu este formulată în termeni de spațialitate ci în termeni de existența sau inexistența asigurărilor medicale. Datorită lipsei unui loc de muncă contractual marea majoritate nu au asigurări de sănătate, implicit nici posibilitatea de control medical de specialitate gratuită. Boala în aceste zone este omniprezentă, aproape fiecare gospodărie are pe cineva bolnav, lipsa sănătății și imposibilitatea accesării tratamentelor devine o problemă zilnică.

Nevoile materiale și impersonale sunt măsurabile prin venituri respectiv cantitatea și calitatea bunurilor și serviciilor care pot fi accesate cu ajutorul acestora. Consumul depinde în mare parte de volumul și ritmicitatea veniturilor. A vorbi despre consum ca expresie de alegeri stilistice în cazul persoanelor marginalizate din zone segregate este aproape cinic, consumul însemnând procurarea strictului necesar în condițiile în care locuința este un spațiu nesigur și

supraaglomerat, averea constă în câteva bunuri iar consumul se reduce la hrană, adesea cartofi, ceapă și varză.

În ciuda caracterului diferit al relațiilor sociale în cele trei zone cercetate în funcție de structura socială și spațială a zonei, rămân câteva caracteristici comune provenind în special din caracterul segregat locuit în majoritate de categorii marginalizate. Relațiile de rudenie (sau prietenie) neputând garanta performanța adecvată, întrajutorarea și schimburile reciproce au loc la distanțe mici. Pentru că situația socială și economică a subiecților este asemănătoare relațiile sociale devin și mai intense. În cazul în care funcționalitatea relațiilor devine sursa supraviețuirii, indivizii tind să creeze relații substitutive de rudenie (Péter, 2007). Aceste relații se creează în primul rând pe sprijin și ajutor reciproc, completate cu conținut emoțional și încredere formând relații asemenea celor de rudenie. Desfășurarea comună a unor activități cum sunt muncile casnice, cumpărăturile, uneori gătitul sau spălatul rufelor depășesc deja statutul de atenție ocazională devenind o îngrijire reciprocă permanentă.

IV. Cultura segregării. Pe parcursul cercetărilor de teren am întâlnit trei patternuri culturale, respectiv derivațiile acestora. Primul, denumit „*supraviețuire*” este caracteristic celor al căror scop principal este supraviețuirea. Este caracterizat de un orizont pe termen scurt, în care totul se întâmplă la modul prezent. În special datorită veniturilor neregulate și puține viața devine o capacitate de supraviețuire aici și acum. Nu există investiții de nici un fel, căci în condițiile în care câștigul nu ajunge nici pentru ziua de azi, nu există ziua de mâine. În aceste situații oamenii adoptă diferite mecanisme de soluționare a disconfortului psihic: evadarea și compensarea. Evadarea constă în neluarea la cunoștință a situației în care se află, dacă oricum nu-și pot imagina soluții pentru ea, respectiv tendința de a căuta plăceri de altă natură pe termen scurt. Scopul „*măcar de țigări și un păhărel s-ajungă*” este expresia uzuală a acestei nevoi. Compensarea constă în cheltuirea tuturor resurselor de care dispun în momentul în care o dețin. Lipsurile sunt atât de mari, încât în momentul în care rareori își permit compensează prin cumpărarea unor produse nefolositoare sau scumpe. Modelul familiar este cel al familiei extinse, chiar dacă nu cel tradițional în care trei sau uneori patru generații se gospodăreau împreună. În cazul acesta familiile nucleare formează gospodării individuale conectate cu gospodării învecinate ale altor rude (copii, părinți, frați, nași, fini) sau vecini cu care s-au format relații substitutive de rudenie (Péter, 2007). Relațiile de susținere și într-ajutorare trec însă peste

barierele clasice ale familiei nucleare, formând o puternică rețea de susținere. Numărul copiilor este relativ mare, întâlnind adesea familii cu 3-4, dar chiar și cu 8 copii.

Cea de-a doua categorie denumită „*etos kvasi-muncitoresc*”, este caracteristică celor care sunt angajați pe piața formală a muncii, dar și pentru că prezintă anumite caracteristici ale culturii muncitorești (vezi Clarke – Critcher –Richard, 2006). Caracteristica cea mai importantă este faptul că sunt integrați pe piața muncii, realizând venituri regulate. Literatura de specialitate numește această categorie muncitori săraci (working poor, Newman, 2000), fiind cei care chiar dacă muncesc nu reușesc să realizeze venituri suficiente unui trai decent, trăind sub limita sărăciei. Marea lor majoritate câștigă salariul minim pe economie, sau în unele cazuri, nefiind angajați formal, nici atât. Deoarece au salarii atât de mici, ei se confruntă cu numeroase obstacole care fac dificilă găsirea și păstrarea unui loc de muncă, economisirea respectiv menținerea unui sentiment de auto-evaluare pozitivă. Statutul lor material nu diferă mult de cel al supraviețuitorilor, diferența semnificativă constă în veniturile regulate, care îi ajută în formarea unui orizont temporal pe termen mai lung. Alături de muncă, ea însăși o valoare, fiind activitatea prin care omul devine membru merituos al societății, procesul de planificare al cheltuielilor este cel prin care ei se deosebesc de celelalte categorii, devenind “om gospodar”, sau “om cu cap, fără de care supraviețuirea ar fi imposibilă. Modelul familial este cel nuclear cu un număr de copii relativ redus: unu-doi copii, în puține cazuri întâlnim familii din această categorie cu trei copii. În majoritatea cazurilor relațiile de căsătorie sunt pe termen lung. Chiar dacă femeia este cea care în mod tradițional este cea care se ocupă de gospodărie și creșterea copiilor, tatăl participă la viața și deciziile familiei. O preocupare a acestor familii sunt copiii, chiar dacă cu resurse puține se investește în viitorul lor.

Ultima categorie a patternurilor culturale este cea denumită “*de cartier*”, valorile și atitudinile fiind legate de ceea ce în sens comun se folosește ca “viața de cartier”. Un pattern cultural specific tinerilor, ale căror reacții vizavi de lipsa resurselor și a posibilităților este revolta. Fiind însă mai degrabă indivizi sau categorii segmentate putem vorbi mai degrabă de caracteristici culturale comune decât de construirea unei identități comune (White, 1999, Venkatesh, 2009). Deși este un pattern cultural asociat bărbaților tineri, fiind caracterizat cu atitudini și valori tradițional masculine (vezi Willis, 2000, Nylund, 2007), din această lume fac parte integrantă și fetele. Activitatea caracteristică a acestei categorii constă în diferite activități aducătoare de venit, în special comerț cu tot felul de articole second-hand sau ilegale respectiv

discuțiile pe stradă sau în diferite localuri. O mică parte din aceștia sunt încă școlari, atitudinea vizavi de școală fiind însă mai degrabă ocolirea acesteia. Activitatea muncii nu există nici ca realitate nici ca scop, veniturile realizându-se prin mici afaceri sau delincvență scopul pe termen lung fiind cel de amplificare a acestor activități la scară mare.

Concluzii

În profida scopului de omognizare a sistemului communist, s-au creat condițiile structurale și sociale ale stratificării rezidențiale și a segregării, astfel odată cu apariția mecanismelor pieței aceste fenomene se inițiază și în timp se consolidează. Deși pe parcursul sistematizării socialiste sărăcia extremă (cea existentă în cartierele mărginașe) a fost eradicată, cartierele sărace fiind demolate (ex. Bufnița, de sub Deal și altele), iar cei care au locuit în aceste cartiere au fost mutați în blocurile nou construite. Această politică însă nu a rezolvat problemele sociale, sărăcia a fost de fapt dispersată (răspândită) în diferitele zone ale orașului. A „ascuns” oarecum sărăcia, dar în același timp, datorită sistemului de alocare a locuințelor o populație mult mai însemnată numeric a fost expusă sărăciei și ulterior segregării. Ca urmare a acestui proces în cazul orașului Cluj nu se mai regăsesc acele mahalale „tradiționale”, ci zone construite cu blocuri, întinse pe un spațiu mult mai mare. Constituie o excepție zona de case din Plopilor, deoarece în perioada socialistă nu putea fi numită cartier sărac, abia după 89 au început acele procese datorită cărora astăzi a devenit o zonă defavorizată segregată.

Drept concluzie putem afirma că alături de aspecte legate de nivelul școlarizării și ocupație, structura rezidențială este un element important în asigurarea oportunităților sociale, influențând expunerea la sărăcie a unor categorii sociale. Iar în cazul în care segregarea se înscrie într-un cerc vicios (Henderson – Ledebur, 1972), aceasta va deveni capcana celor prinși în ea, fără șanse reale de scăpare.

Bibliografia tezei

- Abraham, Dorel (1991): *Introducere în sociologia urbană*, București: Editura Științifică.
- Alcock, Pete (1997): *Understanding Poverty*, London: Macmillan.
- Allardt, Erik (1993): "Having, Loving, Being: An Alternative to the Swedish Model of Welfare Research." In Nussbaum, M. - A. Sen (eds), *The Quality of Life*, Oxford: Clarendon Press. p. 88-94.
- Andorka Rudolf (2001): *Bevezetés a szociológiába (Introducere în sociologie)*, Budapesta: Osiris.
- Baker, J. (1995): "Survival and accumulation strategies at the rural-urban interface in north-west Tanzania", In IIED, Urban poverty: Characteristics, causes and consequences, *Environment and Urbanization*, Vol 7. No 1.
- Bălțătescu Sergiu (2007): Calitatea vieții In. Zamfir Cătălin – Stănescu Simona eds. *Enciclopedia dezvoltării sociale*, București: Polirom, p. 81-86.
- Bascom, William (1973): „A városi afrikai és világa” In. Szelényi Iván ed. *Városszociológia*, Budapesta: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, p. 285-302.
- Beck, Ulrich (2003): *A kockázat-társadalom. Út egy másik modernitásba*, Budapesta: Századvég.
- Benedek József (2004): „A romániai urbanizáció jellegzetességei az utolsó évszázad során” In. *Tér és Társadalom*
- Belkis, Dominique – Coman, Gabriela – Sârbu Corina – Troc Gabriel (2003): „Construirea urbană, socială și simbolică a cartierului Mănăștur” In. *Idea* 2003/15-16 p.135-159
- Bianchi, Suzanne M. – Farley, Reynolds – Spain, Daphne (1986): "Racial Inequalities in Housing: An Examination of Recent Trends" In. Momeni, Jamshid A. ed. *Race, Ethnicity and Minority Housing in the United States* Westport, Connecticut; Greenwood Press, p. 19-30.
- Bounds, Michael (2004): "*Urban Social Theory: City, Self and Society*" New York: Oxford University Press.

- Bourdieu, Pierre (2008): Az iskolai kiválóság és a francia oktatási rendszer értékei In. Pierre Bourdieu et al *A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*. Budapest : General Press.
- Bourgois, Phillipe (2001): Culture of Poverty In. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*. Waveland Press.
- Brucan, Silviu (1996): *Stâlpii noii puteri în România*, București: Nemira.
- Bullard, Robert D. (1986): “Blacks and the American Dream of Housing” In, Momeni, Jamshid A., ed. *Race, Ethnicity and Minority Housing in the United States* Westport, Connecticut: Greenwood Press, p. 53-68.
- Burgess, Ernest – McKenzie, Roderick D.– Park, Robert E. eds. (1925): *The City*, Chicago: University of Chicago Press.
- Burgess, Ernest W. (1973): A városfejlődés: hipotézisek egy kutatási javaslatához In. Szelényi Iván ed. *Városshociológia*, Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, p. 147-160.
- Cannadine, David (1982): „Residential Differentiation in Nineteenth-Century Towns: From Shapes on the Grown to Shapes in Society” In. J.H. Johnson – C. G. Pooley eds. *The structure of Nineteenth-Century Cities*, London: Crom Helm, p. 235-252.
- Castel, Robert (1995): *Les Métamorphoses de la question sociale*. Paris: Fayard.
- Castells, Manuel (1972): „Urbanization” In. *The Castells Reader in Cities and Social Theory* (2002) Ida Susser ed., Blackwell, Oxford
- Castells, Manuel (1977 [1972]): *The Urban Question. A Marxist Approach*, London: Edward Arnold.
- Castells, Manuel (1983): *The City and the Grass Roots. A Cross-cultural Theory of Urban Social Movements*, London: Edward Arnold.
- Chelcea, Liviu – Letea, Puiu (2000): *Romania profunda in comunism*, Bucuresti: Nemira.
- Clark, William A. V. (1986): “Residential Segregation in American Cities” In *Population Research and Policy Review* 5 p. 95-127.

- Clarke, John – Critcher, Char – Johnson, Richard (2006): *Working Class Culture: Studies in History and Theory*. Clasic Texts Set Vol 6, London: Center for Contemporary Cultural Studies.
- Cockerham, William (2007): *Social Causes of Health and Disease*, Cambridge: Polity Press.
- Csanádi Gábor – Ladányi János (1992): *Budapest térbeni társadalmi szerkezetének változásai*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Csedő Krisztina – Ercsei Kálmán – Geambasu Réka – Pásztor Gyöngyi (2004): *A rurális bevándorlók. Az elsőgenerációs kolozsvári városiak társadalma*, Cluj: Scientia.
- Cséfalvay Zoltán (1994): *A modern társadalomföldrajz kézikönyve*, Budapest: IKVA Könyvkiadó.
- Csetri Elek (2001): „Kolozsvár népessége a középkortól napjainkig” In. *Kolozsvár 1000 éve*, eds. Dáné T. K., Egyed Á., Sipos G., Wolf R., Cluj: Erdélyi Múzeum Egyesület, p. 7-28.
- Csizmady Adrienne (1996): “Lakótelep és társadalmi szegregáció” In *Szociológiai Szemle* Vol. 3-4.
- Cucu Vasile (1970): *Orașele României*, București: Editura Științifică.
- Danziger, Sheldon H. – Haveman, Robert H. (2001): *Understanding Poverty*, New York: Russell Sage Foundation.
- Davis, Kingsley – Moore, Wilbert E. (1999): “A rétegződés néhány elve” In *A társadalmi rétegződés komponensei*, Angelusz Róbert ed., Budapest: Új Mandátum.
- Denton, Nancy A. (2006): “Segregation and discrimination in housing” In *A Right to Housing: Foundation for a New Social Agenda*, eds. Rachel G. Bratt - Michael E. Stone - Chester Hartman, Philadelphia: Temple University Press, p. 61-81.
- Downs, Roger M. – Stea, David (2004): Térképek az elmében – Gondolatok a mentális térképezésről (Részlet) In. *Településkutatás. Szöveggyűjtemény* Letenyei László szerk. Budapest: L'Harmattan, p. 593-613.
- Duncan, Otis Dudley – Duncan, Beverly (1955): „Residential Distribution and Occupational Stratification” In. *American Journal of Sociology* 60/5 p. 493-503

- Duneier, Mitchell (1992) *Slim's Table. Race, Respectability, and Masculinity*. Chicago: Chicago University Press
- Djuvara, Neagu (2002): *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri*, Bucuresti: Humanitas.
- Echenique, Federico – Fryer Roland G. (2007): “A Measure of Segregation Based on Social Interactions” In. *The Quarterly Journal of Economics* 122 (2) p. 441-485.
- Edlund, Matthew – Tancredi, Laurence (1985): “Quality of life: an ideological critique” In. *Perspect Biol Med* 1985/28 p. 591-607.
- Egyed Ákos (1997): *A korszerűsödő és hagyományörző Erdély I-II*, Csíkszereda: Pallas-Akadémia.
- Elias, Norbert – Scotson, John L. (1962): *The Established and The Outsiders*, London: Sage Publications.
- Ellen, Ingrid G. (2000): *Sharing America's Neighborhoods: The Prospects for Stable Racial Integration*, Cambridge: Harvard University Press.
- Enyedi György (1988): *Special Features of Urbanisation in East-Central Europe*, International Edition: Forthcoming.
- Esping-Andersen, Gosta (1990): *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Cambridge: Polity Press & Princeton: Princeton University Press.
- Feagin, Joe R. (1983): *The Urban Real Estate Game*, New York: Prentice Hall.
- Feagin, Joe R. – Sikes, Melvin P. (1994): *Living with Racism: The Black Middle-Class Experience*, Boston: Beacon Press.
- Ferge Zsuzsa (1991): *Szociálpolitika és Társadalom*. Budapest: ELTE Szociológia Intézet, T-Twins Kiadó.
- Fraser, James G. (1965): *Az aranyag*, Budapest; Gondolat Kiado
- Freeman, Linton C. (1978): “Segregation in Social Networks” In. *Sociological Methods Research* Vol. 6 no. p. 411-429.

- Fischer, Claude (1975): „Towards a Subcultural Theory of Urbanization” In. *American Journal of Sociology*, Vol 80, p. 1319-1341.
- Fischer, Claude (1982): *To Dwell Among Friends: Personal Networks in Town and City*, Chicago: University of Chicago Press.
- Flanagan, William G. (1993): *Contemporary Urban Sociology*, Cambridge: University of Cambridge.
- Gaál György (2001): „Kolozsvár kétezere esztendeje dátumokban” In. *Kolozsvár 1000 éve*, Dáné T. K., Egyed Á., Sipos G., Wolf R. Eds. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum egyesület, p. 376-435.
- Gans, Herbert J. (1996): „From ‘Underclass’ to ‘Undercaste’: Some Observations About the Future of the Post-Industrial Society and its Major Victims” In. *Urban Poverty and Urban Underclass Debate* (coord). Mingione Enzo, Oxford: Blackwell, p. 141-152.
- Gans, Herbert J. (1962): „Urbanism and Suburbanism as Ways of Life” In. *Human Behavior and Social Process*, Arnold Rose ed., Boston: Houghton Mifflin Co., p. 625-648.
- Gans, Herbert J. (1962b): *The Urban Villagers: Group and Class in the Life of Italian-Americans*, New York: Free Press of Glencoe.
- Gans, Herbert J. (1973): *More Equality*, New York: Random House, Pantheon Books.
- Gans, Herbert J. (1984) *Cities in Recession: Critical Responses to the Urban Politics of the New Right*
- Gheorghe, Nicolae (1998): „Segregare’ In. *Dicționar de sociologie* coord. Cătălin Zamfir, Lazăr Vlăsceanu, București: Editura Babel.
- Giddens, Anthony (2011): *Sociologie*, Bucuresti: Nemira.
- Gottdiener, Mark (1985): *The Social Production of Urban Space*, Austin: University of Texas Press.
- Gottdiener, Mark (1994): *The New Urban Sociology*, New York – San Francisco – St. Louis: McGraw-Hill Inc.
- Gould, Peter – White, Rodney (1986): *Mental Maps* Boston: Allen & Unwin.

- Granovetter, Mark (1982): „The Strength of Weak Ties. A Network Theory Revisited” In: *Social Structure and Network Analysis*, Marsden, Peter V. – Lin, Nan eds. Beverly Hills: Sage Publications.
- Greer, Scott (1966): “Promblems of Housing and the Renewal of the City” In *Social Problems*, ed. Howard S. Becker, New York: John Wiley and Sons, p. 517-548.
- Guest, Avery M. (1979): “Residential Segregation in Urban Areas”, In *Contemporary Topics in Urban Sociology*, Schwirian, Kent P ed., Morristown, New Jersey: General Learning Press.
- Gyáni Gábor (1990): A városi mikroterek társadalomtörténete (Istoria micro-spațiilor urbane) In *Tér és Társadalom* 4. 1990.1, p. 1-13
- Hall, Peter (1999): *Orașele de Mâine. O istorie intelectuală a urbanismului în secolul XX.*, București: Editura All.
- Hamnett, Chris (1992): The Geography of Housing Wealth and Inheritance in Britain In. *The Geographical Journal*, Vol. 158, No. 3 (Nov., 1992), p. 307-321
- Henderson, William L. – Ledebur, Larry C. (1972): *Urban Economics: Processes and Problems*, New York: John Wiley and Sons.
- Hannerz, Ulf (1969): *Soulside*, New-York: Columbia University Press.
- Hannerz, Ulf (1993): „The Cultural Role of World Cities” In. *Humanising the City? Social Contexts of Urban Life at the Turn of Millenium* ed. A. Cohen – F. Katsuyoshi, Edinburgh, p. 69-83
- Hegedűs József – Tosics Iván (1993): *A lakásrendszer szociológiai és közgazdasági megközelítése* manuscris, Budapesta.
- Henslin, James M. (2005): *Social Problems A Down to Earth Approach*, Prentice Hall.
- Hatos, Adrian (2006): *Sociologia educației*, București: Polirom.
- Hawley, Amos (1950): *Human Ecology: A Theory of Community Structure*, New York: Ronald Press.
- Hawley, Amos (1986): *Human Ecology: A Theoretical Essay*, Chicago: University of Chicago Press.

- Hoyt, Homer (1973): „A városi struktúra klasszikus modelljének újabb torzulásai” In. *Városshociológia* ed. Szelényi I., Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, p. 161-181.
- Hunya Gábor (1990): „Románia területi fejlődése és regionális politikája” In. *Románia 1944-1990*, Budapest: Atlantisz.
- Hobsbawm, Eric J. (1968): “Poverty” In *International Encyclopedia of the Social Sciences* McMillan and Free Press.
- Kardhordó Károly (1942): „Néhány szó a román községekről a 228. számú rendelettvény figyelembe vételével” *Magyar Kisebbség* XXI, 1942/7-8.
- Kleit R G (2008): Neighborhood segregation, personal networks and access to social resources In Carr, James H. – Kutty, Nandine eds. *Segregation: The Rising Costs for America*, New York: Routledge,
- Gail Kligman (2000): *Politica duplicității. Controlul reproducerii în România lui Ceaușescu*, București: Humanitas.
- Konrád György – Szelényi Iván (1969): *Az új lakótelepek szociológiai problémái (Problemele sociologice ale noilor cartiere)*, Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Kotlowitz, Alex (1992): *There Are No Children Here*, New York: Anchor.
- Kovács Zoltán (2002): „Az urbanizáció jellemzői Kelet-Közép-Európában a postszocialista átmenet idején” In. *Földrajzi Közlemények* Vol. 1-4 p. 57-78.
- Kumar, Krishan (1995) *From Post-Industrial to Post-Modern Society: New Theories of the Contemporary World*. Oxford: Backwell Publishing.
- Ladányi János (1989): „Changing patterns of Residential Segregation in Budapest” *International Journal of Urban and Regional Research*, Vol. 13
- Ladányi, János (2004): “Társadalmi és etnikai csoportok lakóhelyi szegregációja Budapesten, a poszt-kommunista átmenetben”, In *WEB Szociológiai Folyóirat* Vol. 13.
- Ladányi János - Szelényi Iván (2004): *A kirekesztettség változó arcai*. Budapest: Napvilág Kiadó.

- Lamont, Michèle – Small, Mario Luis – Harding, David J. (2010). Reconsidering culture and poverty In. *Annals of the American Academy of Political and Social Science* Vol. 629 (1) p. 6–27.
- Lazăr, Marius (2003): „Cluj 2003 – Metastaza ostentației. Ilustrate în alb și negru din Clujul tricolor” In. *Idea* 2003/15-16 p. 125-134.
- Lees, Andrew (1985): *Cities Perceived: Urban Society in European and American Thought 1920-1940*, New York: Columbia University Press.
- Lenski, Gerhard E. – Lenski, J. (1987): *Human Societies: An Introduction to Macrosociology (5th edition)*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Letenyei László (2004): *Településkutatás. A települési és térségi tervezés társadalomtudományos megalapozása*, Budapest: L'Harmattan.
- Lewis Oscar (1966): *La Vida*, New York: Random House.
- Lewis, Oscar (1968): *Sanchez gyermekei*, Budapest: Európa könyvkiadó.
- Larissa Adler Lomnitz (1997): *Networks and Marginality: Life in a Mexican Shanty Town. Studies in Antropology*, San Francisco: Academic Press.
- Lungu, Gheorghe (1983): “Impactul urbanizării asupra structurii populației R. S. România” In. *Revista de statistică*. XXXII, Nr. 12.
- Malinowski (1972): *Baloma* Budapest: Gondolat Kiado
- Marcuse, Peter (1996): „Privatization and its Discontents: Property Rights in Land and Housing in the Transition in Eastern Europe” In. *Cities after Socialism. Urban and Regional Change and Conflict in Post-Socialist Societies* ed. Gregory Andrusz – M. Harloe – Szelényi Iván, Oxford: Blackwell Publishers, p. 119-191.
- Marcuse, Peter (1996b): „Space and Race in the Postfordist City: the Outcast Ghetto and Advanced Homelessness in United States Today” In *Urban Poverty and the Underclass* ed. Mingione, Enzo, Blackwell Publishers, Malden, p. 217-233.
- Marica, George Em. (1997): „Psihologia mahalalei” In. *Studii sociologice*, Cluj: Fundația Culturală Română.

- Massey, Douglas S. – Denton, Nancy A. (1988): The Dimensions of Residential Segregation, *Social Forces*, 67 (2), p. 281-315.
- Massey, Douglas S. – Denton, Nancy A. (1993): *American Apartheid: Segregation and Making of the Underclass*, Cambridge: Harvard University Press
- Massey, Douglas S. – Fisher, Mary J. (2000): „How segregation concentrates poverty” In. *Ethnic and Racial Studies* 2000/23 p. 670-691.
- Massey, Douglas S. (2001): “Residential Segregation and Neighborhoods Conditions in US Metropolitan Areas” In. *America Becoming: Racial Trends and Their Consequences* vol I. ed. N. J. Smelser – W. J. Wilson – F. Mitchell, Washington DC: National Academy Press p. 391-434
- McCoy, Deborah – Vincent, Jeffrey (2008): Housing and Education: An Inextricable Link In. Carr, James H. –Kutty, Nandine eds.: *Segregation: The Rising Costs for America*, Routledge, New York.
- Mihăilescu, Vintilă – Viorica Nicolau – Mircea Giorghiu – Costel Olaru (1994): „Blocul între loc și locuire” *Revista de Cercetări Sociale*, 1994/1.
- Mionel, Viorel (2012): *Segregarea urbană. Separați dar împreună*, București: Editura Universitară.
- Mingione Enzo ed. (1996): *Urban Poverty and Urban Underclass Debate*, Oxford: Backwell.
- Molnar, Maria (1999): *Sărăcia și protecția socială*, București: Editura fundației România de Măine.
- Molnar, Maria (2009): *Households Income In Romania before Economic Crisis.*” The International Conference on Economics and Administration, Faculty of Administration and Business University of Bucharest, Romania ICEA – FAA Bucharest, 14-15th November 2009, Conference paper
- Müller, Peter (1981): *Contemporary Suburban America*, Englewood Cliffs, New-York: Prentice Hall.
- Musil, Jiří (1982): *Urbanisation in Socialist Countries*, MacMillan and Free Press.

- Newman, Katherine (2000): *No Shame in My Game: The Working Poor in the Inner City*, New York: Russell Sage Foundation Vintage Books
- Nicolae Ion (2002): *Suburbanismul ca fenomen geografic în România*. București: Editura Meronia.
- Niedermüller Péter (1994): „A város és városi kultúra: antropológiai megközelítés” In. „*Jelbeszéd az életünk*” *A szimbolizáció története és kutatásának módszerei*, Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor coord., Budapest: Osiris-Százavég, p. 555-566.
- Nylund, David (2007): *Beer, Babes, and Balls*, New York: State University of New York Press.
- Norman, Barry (1987): *The New Right*, Croom Helm.
- Oroveanu, Mihai T. (1986): *Organizarea administrativă și sistematizarea teritoriului Republicii Socialiste România* București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Park, E. Robert (1925): The City: Suggestion for the Investigation of Human Behavior in the Urban Environment In. *The City*, R. Park – E. Burgess – R. McKenye eds., Chicago: University of Chicago Press.
- Park, Robert E (1926): „The Urban Community, as a Spatial Pattern and a Moral Order” In. *The Urban Community*, ed. Ernest W. Burgess, Chicago: Chicago University Press, p. 21-31.
- Pasti, Vladimir – Miroiu, Mihaela – Codiță Cornel (1997): *România – Starea de fapt Vol I. Societatea*, București: Nemira.
- Pásztor Gyöngyi (2003): „Slumosodás és elszegényedési folyamatok Kolozsváron” In *Erdélyi Társadalom* 1 p. 51-66,
- Pásztor Gyöngyi (2004): „Un caz de segregare locativă: Clujul anilor 90”, *Studia Sociologia* 49 p. 75-94.
- Pásztor Gyöngyi (2004b): „Monostor(ok)-kép(ei), Monostor(ok)-tudat(ai). Kolozsvár egyik lakótelepének mentális tér-képeről” (Imagini și identități Mănășturene. Hărțile mentale ale unui cartier Clujean) In *WEB* 13 p. 17-24
- Pásztor Gyöngyi (2006): *Városszociológia. Elméletek és problémák*, Cluj: Editura Universitară Clujeană

- Pásztor Gyöngyi (2006): "Pauperizare și în zona intermediară a Clujului" In. *România Socială. Drumul Schimbării și al integrării Europene* vol II. Petru Iluț, Traian Rotariu, Laura Nistor eds., Cluj: Editura Eikon.
- Pásztor Gyöngyi (2007): „Structură urbană” In. *Enciclopedia dezvoltării sociale*, Cătătil Zamfir – Simona Stănescu coord, Iași: Polirom.
- Pásztor Gyöngyi - Péter László (2007): „Inegalități de locuire” „Ghetou și ghetoizare” „Segregare socială și spațială” In. *Enciclopedia dezvoltării sociale*, Cătătil Zamfir – Simona Stănescu coord, Iași: Polirom.
- Pásztor Gyöngyi - Péter László (2009): “Romanian Housing Problems. Past and Present” In. *Studia sociologica* 2009/1 p. 79-100
- Péter László (2003) „Elszegényedés és szegregálódás egy ipari kisvárosban” In *WEB* 2003(11) p. 21-28
- Péter László (2006) *Vázlatok a szegénység szociológiájához*. Kolozsvár: Kolozsvári Egyetemi Kiadó
- Péter László (2007): „Impoverishment and the Rise of New Urban Poor in Romania: Coping with Poverty”. In *Studia Sociologica Babes-Bolyai*, LII (1), p. 79-107
- Pillich László (1985): *Városom évgyűrűi*, Kolozsvár: Kritetion Könyvkiadó.
- Piven, Francis Fox – Cloward, Richard A. (2000): *Why Americans Still Don't Vote: And Why Politicians Want it That Way*, New York: Beakon.
- Planwerk (2003): „Mănăștur – Orientare în masă” In. *Idea* 15-16 p. 160-165.
- Polányi, Karl (1966): *Primitive, Archaic, and Modern Economics: Essays of Karl Polanyi* eds. Dalton, George, Boston: Beacon Press.
- Rex, John A. (1968): “The Sociology of a Zone of Transition” In. *Readings in Urban Sociology* ed. Ray Pahl, London: Pergamon Press, p. 211-231.
- Riesman, Leonard (1966): *The Urban Process*, New York: Free Press of Glencoe.
- Rotariu, Traian – Mezei Elemér (1999) „Asupra unor aspecte ale migrației interne recente din România.” In: *Sociologie Românească* serie nouă 3. p. 5–38.

- Ronas, Per (1984): *Urbanisation in Romania*, Stokholm
- Rosas, Rocio Enriques (2001): Social Networks and Urban Poverty In. *Development and Society* 30/2 p. 41-56
- Sandu, Dumitru (1987): *Fluxurile de migrație în România* București: Editura Academiei RSR.
- Sandu, Dumitru (2005): „Comunitatile de Romi din Romania”,
[http://www.anr.gov.ro/docs/statistici/PROROMI Comunitatile de Romi din Romania 187.pdf](http://www.anr.gov.ro/docs/statistici/PROROMI%20Comunitatile%20de%20Romi%20din%20Romania%20187.pdf)
- Salvanu, Marioară – Keszi-Harmath Sándor (1980): „Város és városiasodás” In *Ember, város, környezet* Cluj-Napoca: Korunk.
- Șerbu, G. R. (1962): „Structura economică și socială a populației localităților asimilate mediului urban din R .P. R.” *Revista de statistică*. XI, Nr. 1.
- Satterthwaite, David (1995): “The under-estimation and misrepresentation of urban poverty” In. IIED Urban poverty: Characteristics, causes and consequences. *Environment and urbanization*, Vol 7 No 1.
- Shevky, Eshref – Bell, Wendell (1955): Social area analysis In. *Stanford Sociological Series*, No 1, Stanford University Press.
- Shieler, David, K.(2005): *The Working Poor*, New York: Rusell Sage Foundation Vintage Books.
- Simmel, Georg (1950): The Metropolis and Mental Life In K. Wolf ed. *The Sociology of Georg Simmel*, New York: Free Press.
- Sjoberg, Gideon (1973): A preindusztriális város (Orașul preindustrial) In. *Városszociológia* ed Szelényi I., Budapesta: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, p. 108-122.
- Stănculescu, Manuela Sofia – Berevoiescu, Ionica coord (2004): *Sărac lipit, caut altă viață*, Nemira, București.
- Stricker, Alex – Yinger, John (1998): “Do Real Estate Brokers Choose to Discriminate? Evidence from the 1989 Housing Discrimination Study,” *Southern Economic Journal* Vol 64: 880–901.

- Szirmai Viktória (1996): „Közép-európai új városok az átmenetben” (Orașe noi est-europene în tranziție) *Szociológia Szemle* 1996/3-4
- Szelényi Iván (1973): Bevezető tanulmány (Studiu introductiv) In. Szelényi Iván ed., *Városszociológia (Sociologie urbană)*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, p. 7-40,
- Szelényi Iván (1990): *Városi társadalmi egyenlőtlenségek (Inegalități sociale urbane)*, Budapest: Akadémiai Kiadó
- Szelényi Iván – Kostello, Eric (1998): “Outline of an institutionalist theory of inequality: The case of socialist and postcommunist Eastern Europe.” In. *The New Institutionalism in Sociology* eds. Mary C. Brinton – Victor Nee, The Russell Sage Foundation, New York, pp. 305-326
- Szelényi Iván (1996): „Cities under Socialism – and After” In. *Cities after Socialism. Urban and Regional Change and Conflict in Post-Socialist Societies*, ed. Gregory Andrusz – M. Harloe – Szelényi Iván, Oxford: Blackwell Publishers, p. 286-317
- Thernstrom, S. – Thernstrom, A. (1997): *America in Black and White: One Nation, Invisible*, New York: Simon and Schuster
- Townsend, Peter (1984): *Why are Many Poor*, Fabian Tract 500 (Fabian Society)
- Thrasher, Frederic M. (1963): *The Gang. A study of 1313 Gangs in Chicago*, Chicago: Chicago University Press.
- Trebici, Vasile – Hristache, Ion (1986): *Demografia teritorială a României* Ed. Academiei, București
- Troc, Gabriel (2003): „A tömbházak mögött” avagy a munkásnegyedek jelenlegi állapotáról („După blocuri” sau despre starea actuală a cartierelor muncitorești) In. *WEB* 2003/11.
- Turner, Margery A. - Fortuny, Karina (2009): *Residential Segregation and Low-Income Working Families*, Urban Institute, Washington, DC.
- Varga E. Árpád (1994): „Városodás, vándorlás, nemzetiség” (Urbanizare, migrație și etnicitate) In *Erdélyi Szemle* 1994/5-6. pp.156-197.

- Vécsei Károly (1993): A migráció és urbanizáció egyes vonatkozásai Romániában (Unele aspecte ale migrației și urbanizării în România) In. *A Központi Statisztikai Hivatal Népeségtudományi Intézetének történeti demográfiai füzetek* 12. sz. Budapesta
- Weber, Max (1967): *Állam, politika, tudomány (Stat, politică, știință)*. Budapesta: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- Wilson, William J. (1987): *The Truly Disadvantaged: The Inner City, the Underclass, and Public Policy*. Chicago: University of Chicago Press.
- Wilson, William J. (1996): *When Work Disappears: The World of the New Urban Poor*. New York: Random House.
- Wilson, William J. (2010): Why Both Social Structure and Culture Matter in a Holistic Analysis of Inner-City Poverty In. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* Vol 629 No 1 p. 200-219.
- Wirth, Louis (1973): Az urbanizmus mint életmód (Urbanismul ca mod de viață) In. Szelényi Iván ed. *Városszociológia (Sociologie urbană)*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapesta, p. 41-63.
- Wratten, E. (1995): 'Conceptualising urban poverty', in IIED, 1995, 'Urban poverty: characteristics, causes and consequences' In *Environment and Urbanization*, Vol 7 No 1.
- Yinger, John M. (1995): *Closed Doors, Opportunity Lost: The Continuing Costs of Housing Discrimination*, New York: Russell Sage Foundation
- Zamfir, Elena (1995): Sărăcia: teorii și factori, în Zamfir C. - Zamfir E. (coord.), *Politici sociale. România în context European*, Editura Alternative, București.
- Zamfir, Cătălin (2001): „Situția sărăciei în România, dimensiuni, surse, grupuri de risc”, In. *România Socială* 2001/2, pp. 44-62
- Zoloth, Barbara S. (1976): Alternative measures of school segregation In. *Land Economics*, vol 52, p. 278–298.
- Vacquant, Loic (2001): *Os Condenados da Cidade*, Rio de Janeiro: Revan.
- Vencatesh, Sudir (2009): *Gang Leader for a Day*, New York: Penguin Books Limited.

- Weitzer, Ronald (2009): Sociology of SexWork In. *Annual Review of Sociology* No 35. 35, p. 213–234.
- White, William Foot (1999): *Utcasarki társadalom. Egy olasz szegénynegyed társadalomszerkezete*, Budapesta: Új Mandátum.
- Willis, Paul (2000): *A skacok*, Budapesta: Új Mandátum.
- Wirth, Louis (1973): „Az urbanizmus mint életmód” (Urbanismul ca mod de viață) In. *Városszociológia (Sociologie urbană)* ed. Szelényi Iván, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapesta, pp. 41-63.

Date:

- TEMA Plan Urbanistic General, *Fundamentarea unei strategii de dezvoltare* (1999) Primăria Municipiului Cluj, DFIS, Evidența Imobile
- A Decade Later: Understanding the Transition Process in Romania. National Human Development Report 2001-2002*, United Nations Development Programme Romania
- Geografia României. Vol. 2. Geografia umană și economică*. 1984, București, Editura Academiei RSR.
- Direcțiunea Generală a Statisticii (1923): *Anuarul statistic al României 1922*. București
- Direcția Centrală de Statistică (1967): *Anuarul demografic al Republicii Socialiste România*. București
- Direcția Centrală de Statistică (1974): *Anuarul demografic al Republicii Socialiste România*, București
- Comisia Națională pentru Statistică (1990) *Anuarul statistic al României*, București
- Comisia Națională pentru Statistică (1938): *Recensământul general al populației României din 29 Decembrie 1930*. Vol. 2. București
- Comisia Națională pentru Statistică (1944): *Recensământul general al României din 6 aprilie 1941*, București

Direcția Centrală de Statistică (1969): *Recensământul populației și locuințelor din 15 martie 1966*. Vol. 1. București.

Comisia Națională pentru Statistică (1994): *Recensământul populației și locuințelor din 7 ianuarie 1992*. Vol. 1. București.

Institutul Național de Statistică (2001): *Anuarul statistic al României*, București

www.insse.ro (2012)